

Bruksela, 23 lutego 2026 r.
(OR. en)

6343/26

SOC 84
EMPL 35

NOTA

Od: Prezydencja
Do: Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada
Dotyczy: Przerwać cykl ubóstwa: rozwijanie usług wspomagających i aktywizujących ukierunkowanych na człowieka
– *Wymiana poglądów*

W związku z wymianą poglądów, która ma się odbyć podczas posiedzenia Rady (EPSCO) 9 marca 2026 r., delegacje otrzymują w załączeniu notę orientacyjną prezydencji na powyższy temat.

PRZERWAĆ CYKL UBÓSTWA: ROZWIJANIE USŁUG WSPOMAGAJĄCYCH I AKTYWIZUJĄCYCH UKIERUNKOWANYCH NA CZŁOWIEKA

Przerywanie cyklu ubóstwa

W 2025 r. przewodnicząca Ursula von der Leyen w orędziu o stanie Unii potwierdziła długoterminową wizję Unii i pokreśliła, że Unia przedstawi plan mający pomóc wyeliminować ubóstwo do 2050 r.¹ Osiągnięcie tego nadrzędnego celu w Unii utrudniają utrzymująca się presja związana z kosztami utrzymania, wyzwania makroekonomiczne i niepewność finansowa.

Długotrwałe wyzwania, takie jak ubóstwo pracujących, rosnące ograniczenia mieszkaniowe i związane z przystępnością cenową, a także znaczna liczba rodzin z dziećmi doświadczających ubóstwa, pokazują, że charakter przedmiotowego problemu jest wielowymiarowy. W związku z tym potrzebne są bardziej kompleksowe i skuteczne reakcje polityczne. Takie reakcje obejmują nie tylko zapewnienie odpowiedniego wsparcia dochodu osób potrzebujących, ale również usprawnienie aktywnego włączenia społecznego i dostępu do podstawowych usług. Ubóstwo doświadczane na wczesnym etapie życia ma głębokie i trwałe skutki zarówno na poziomie indywidualnym, jak i społecznym – prowadzi do nierówności w zakresie uczestnictwa w życiu społecznym, a jednocześnie wzmacnia międzypokoleniowe dziedziczenie defaworyzacji. W związku z tym potrzebujemy solidniejszych mechanizmów zapobiegawczych, aby przede wszystkim zmniejszyć prawdopodobieństwo, że ludzie popadną w ubóstwo, a jednocześnie zająć się problemem ubóstwa międzypokoleniowego.

Rozwijanie usług wspomagających i aktywizujących ukierunkowanych na człowieka

Usługi wspomagające i aktywizujące, które są ukierunkowane na człowieka, okazały się skutecznym sposobem zwalczania nierówności społecznych i wzmacniania pozycji osób, tak by miały możliwość rozwinięcia swojego pełnego potencjału.

¹ Orędzie o stanie Unii z 2025 r.

Zwiększenie inwestycji w zintegrowane, wysokiej jakości usługi wspomagające poparte odpowiednimi zasobami – w tym w usługi związane z włączeniem społecznym (np. praca socjalna, doradztwo, coaching, mentoring, wsparcie psychologiczne, rehabilitacja) i w inne ogólne usługi wspomagające, w tym we wczesną edukację i opiekę nad dzieckiem, opiekę zdrowotną, opiekę długoterminową, kształcenie i szkolenie oraz mieszkalnictwo – ma zasadnicze znaczenie dla zajęcia się strukturalnymi czynnikami ubóstwa, a także dla przerywania cykli defaworyzacji.

Ważne jest, by priorytetowo traktować polityki, które ułatwiają wczesne włączanie się i zindywidualizowaną pomoc, w tym indywidualną ocenę umiejętności, doradztwo zawodowe oraz ukierunkowane możliwości szkolenia lub przekwalifikowania dostosowane do potrzeb rynku pracy. Aby polityki aktywizacji były skuteczne, muszą być zaprojektowane w oparciu o cele, zdolności i kontekst społeczny danej osoby i muszą uwzględniać fakt, że samostanowienie, powiązania społeczne i sprawczość są kluczowe dla przerywania cykli wykluczenia. Projektowanie ukierunkowane na człowieka promuje również godność, autonomię i możliwość dokonywania wyborów.

Jednocześnie radzenie sobie ze złożonością zjawiska ubóstwa wymaga współpracy między sektorami, takimi jak usługi społeczne, opieka zdrowotna, edukacja, zatrudnienie i mieszkalnictwo – w celu zapewnienia płynnych ścieżek umożliwiających poszczególnym osobom dostęp do tego, czego potrzebują, w jednym miejscu lub za pośrednictwem skoordynowanych systemów skierowań. W szczególności niezbędne jest wzmocnienie powiązań między systemami ochrony socjalnej a publicznymi służbami zatrudnienia, a także zapewnienie zachęt, które sprawiają, że przejście do zatrudnienia jest finansowo wykonalne i trwałe. Takie podejścia wspomagające nie tylko wspierają integrację na rynku pracy, ale również przyczyniają się do szerszego uczestnictwa w życiu społecznym, do równości szans i do spójności społecznej.

Także angażowanie organizacji lokalnych, grup wzajemnego wsparcia i podmiotów oddolnych pomaga w zapewnieniu, by usługi były dostosowane do potrzeb, ukierunkowane i dostępne. Modele oparte na społeczności przyczyniają się również do wzmocnienia wzajemnego wsparcia i kapitału społecznego, które są kluczowymi czynnikami trwałego włączenia.

Aby możliwe było osiągnięcie maksymalnych rezultatów, interwencje muszą budować zaufanie, zmniejszać zinternalizowaną stygmatyzację i wzmocniać zdolności do radzenia sobie z problemami – pozwoli to osiągnąć rzeczywiste efekty społeczne, zgodnie z transformacją ekologiczną i cyfrową.

Oczekuje się, że pierwsza w historii strategia UE na rzecz walki z ubóstwem, mająca się ukazać w pierwszej połowie 2026 r., zwiększy i podkreśli znaczenie usług wspomagających i aktywizujących ukierunkowanych na człowieka. Chociaż poczyniono pewne postępy w realizacji celu na 2030 r. w zakresie ograniczania ubóstwa, ogólne tempo pozostaje powolne. Ubóstwo nadal w nieproporcjonalnym stopniu dotyka kobiety, rodziny z dziećmi i osoby znajdujące się w trudnej sytuacji, co uwypukla pilną potrzebę bardziej spójnych, ukierunkowanych i przyszłościowych działań. Polityki muszą być skuteczne, stanowić uzupełnienie usług interwencyjnych i obejmować podejścia ukierunkowane na zapobieganie. Większa spójność i koordynacja polityki zarówno na szczeblu unijnym, krajowym, jak i regionalnym, również w ramach europejskiego semestru, ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia, aby nikt nie został pominięty.

Cel wymiany poglądów

W związku z powyższym ministrowie są proszeni o przeprowadzenie wymiany poglądów na temat skutecznych polityk mających na celu przerywanie cyklu ubóstwa i o skupienie się przede wszystkim na roli usług wspomagających i aktywizujących ukierunkowanych na człowieka. Dyskusja ma pomóc przeanalizować możliwości przejścia od świadczeń czysto pieniężnych do całościowej, wspierającej, zindywidualizowanej pomocy i usług rzeczowych. W tym kontekście ministrowie mogą się zastanowić, w jaki sposób można lepiej dostosować systemy ochrony socjalnej i usługi aktywizujące, tak by sprzyjały autonomii, włączeniu społecznemu i zatrudnieniu.

Pytania do dyskusji

W związku z powyższym ministrowie proszeni są o zastanowienie się nad następującymi pytaniami:

- 1. Jakie środki wdrażają Państwo, aby skutecznie wzmacniać usługi wspomagające i aktywizujące ukierunkowane na człowieka z myślą o zapobieganiu ubóstwu lub wykluczeniu społecznemu?*
 - 2. W jaki sposób można włączyć polityki wspomagania i aktywizacji ukierunkowane na człowieka do przyszłej, pierwszej w historii strategii UE na rzecz walki z ubóstwem?*
-